

εἰσέτι δὲ ὑποτελῆ τὸν χάνην Ἰβραήμην· καὶ προ-
βλ. τὸ Νοβογορόδ ἐπαναστατήσαν. Εἰς μάτην ἐδο-
ντο οἱ Τάταροι παρὰ τοῦ Κσιμηρού Δ. Βασιλέως
Πολλωνῶν πολεμουνίους τοὺς Ῥώσους· ἐπειδὴ ἡ
αὐτῶν ἐτελεύτησεν τότε ἐπὶ τοῦ Ἀχμέτ.
ἀντὶ τούτου τοῦ Ἰωάννου οἱ Ῥώσοι ὑπέταξαν καὶ
Σιβηρίαν. ὥστε ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ δικαίως ἔως τιμᾶ
ὡς θεμελιωτῆς τῆς Ῥωστικῆς δυνάμεως τότε
ἦλθεν, ὅτε μετὰ τῆς πολεμικῆς ἀνδρείας εἶχε καὶ
ἐπὶ ἄλλας ἀρετάς, προστάτευσεν δὲ τὰς τέχνας καὶ
ἐπιστήμας προσκαλέσας μακρόθεν τοὺς θιασώτας.
Νομφυεῖς δὲ τὴν Σοφίαν κόρην Θωμᾶ τοῦ Πα-
λόγου παρέλαβε μετὰ τὴν ἀλωσιν τοῦ Βυζαντίου
ἐκίεραλον αὐτόν, καὶ τὰ λοιπὰ οὐμβόλα τῆς Γραι-
κουτικῆς αὐτοκρατορίας, τὰ ὅποια προσέθηκεν εἰς
τῆς Μόσχας.

Ο Δ'. Βασιλεὺς διάδοχος τοῦ Ἰωάννου ἐξακολου-
τῶν κατὰ τῆς Πολλωνίας, μάλιστα δὲ τῶν Τα-
ταρῶν πόλεμον, πρῶτος ὠνομάσθη Τσάρος (1) 1505—
14 καὶ μετεχειρίσθη τὸ πυρβολικόν.

Ο Δ'. Ἰωάννης βασιλεύσας μετὰ τὸν ἀνωτέρω
15—1534 διατελεῖς σχεδὸν ἀνεξερευνήτος· τὸσον αἰ-
νικαὶ ἀρεταί του ἦσαν συμπεπλεγμέναι μὲ τὸ θυμοει-
δὲ φιλέδικον καὶ τρομερὸν ἦθος. Ἀπὸ τὸ 14
ὁ φιλοπόλεμος καὶ ῥέκτης ἡγεμὼν οὗτος ἐπεχεί-
ρην ἀναγκάσειν τοὺς ἀντιζήλους, νὰ κατατροπώσῃ
ἐνθροῦς του, νὰ καταροβῇ καὶ νὰ περιπέσῃ
ἐνθροῦς του, καθὼς καὶ τὰς ἐπερχομένας αὐτῶν
εἰς τὰ εὐρυχωρότατα δίκαια τῆς αὐτοκρατορι-
αίας, ὅπου μέχρι τοῦδε εὐρίσκονται, ἀπὴλ-
τῶν πολιτικῶν, δεσμῶν τῶν συγγενῶν του, ἐκ-
τῶν αἰσῶν, εἰς τοὺς ἄρχοντας, ὅτι τοῦ λοιποῦ αὐτοὺς θέλει
ἔχει μόνος, εἰς τὴν ἐπὶ κλησιν Τσάρ προσέθηκε καὶ
τοῦ Ποβελέτ δηλ. αὐτοκράτωρ, ἐνυμφεῖσθαι τὴν
στασίαν, γυναῖκα ἐνάρετον, περιετοιχίσθη ὑπὸ
ἀνθρώπων καὶ ἐπεδόθη ὅλος εἰς τὰς βασιλεύσεις
Κράτους.

Ὡς νὰ στερεώσῃ δὲ τὴν δύναμιν τῆς Κυβερνήσεως
ὅλην τὸν στρατιωτικὸν κανονισμὸν καταστήσας τὸ
ἴδιον τάγμα τῶν Στρελίτς, εἰσήγαγε τὴν χρῆσιν
πυρροβῶν, ἐξεπόρθη τὸ Καζάν, φωλεὰν τῶν
Τατάρων, τοὺς ὁποίους εἶχον ὑποστηρίγματα πάντοτε
ἐπὶ τὰ οἱ στασιάζοντες καὶ δυσπειθεῖς ἄρχοντες,
ἐκείνην ἐπείτα τὸ Ἀσραχάν, ἄλλην καὶ ταύτην
τῶν Τατάρων, ἐνίκησε δὲ καὶ τὸν χάνην τῆς Κρι-
μ. Μετὰ ταῦτα στραφείς κατὰ τοῦ περιβοήτου
Βαζίου τῆς Σουηδίας διαβρῆξεν αὐτὸς τὰς
ἐξουσίας μεταξὺ τῶν δύο ἐθνῶν συνθήκας ἐνίκησεν
καὶ τελευταῖον δὲ ἐπέπεσε καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τῆς.

Λιβωνίας, οἵτινες τὸν προσεκάλεσαν εἰς τὰς ἐπαρχίας
τῆς Ῥίγας καὶ Δορκάρ, μὴ φειδόμενος οὐδενός.

Πόσον ὁμως γίνεται παίγιον τῶν παθῶν ἐνίοτε ὁ ἄν-
θρωπος! Πόσον δὲ ἡ φύσις του μεταβάλλεται! Ἡ
λύπη, τὴν ὁποίαν ἤσθονθη ὁ Ἰωάννης διὰ τὸν θάνατον
τῆς ἀγαπητῆς ἀνάσσης τὸν προσώχθησε οὐχὶ μόνον
εἰς τὸν θρόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰς
αὐτὴν τὴν ζωὴν. Ὅθεν ὡς ἄλλος Διοκλητιανὸς παραιτη-
θεὶς ἐνδύεται τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἐμβαίνει εἰς τὴν
ἐρημον! ἀναδεικνύει δὲ διάδοχόν του ὡς φίλον του πα-
λαιὸν χάνην τινὰ τοῦ Καζάν· ἀλλὰ μαθὼν ἔκ τοῦ ἀσκη-
τηρίου του τὰς δυσκολίας τοῦ διαδόχου, ἐξέρχεται ὡς
ἄλλος Βαγιαζίτ, ἡ μᾶλλον ὡς τίγρις, ἀναλαβὼν δὲ τὸ
σκῆπτρον καὶ τὴν σπάθην μολύνεται ὑπὸ τῶν αἱμάτων,
καταστρέφει τὸ Νοβογορόδο ὑποπευδόμενος ὅτι ἤβησε
νὰ παραδοθῇ εἰς τοὺς Πολλωνοὺς, ἐπεὶτα μεταβλίνει
εἰς ἄλλας ἐπαρχίας καὶ εἰς τὴν Μόσχαν αὐτήν, ὅπου
φονεῖ, ἐξορρεῖ ἄρχοντας, ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ἀπο-
κτείνοντας καὶ αὐτὸν τὸν υἱόν του διὰ τοῦ ροπάλου, ὡς
λέγεται.

Ἄλλ' ἡ συνείδησις τῶν ἀνοσιουργημάτων τούτων
ἐπαρμάκτισε τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς του· ὅθεν ἀπέθανε
περίλυπος τῷ 1584 ὡς μοναχὸς πάλιν. Ἀφῆκε δὲ νό-
μους εἰς τὴν Ῥωσίαν, οἵτινες εἰσέτι διασώζονται ὡς
ἐγχειρίδιον τῶν δικαστῶν, ἀνοίξε δρόμους εἰς τὸ ἐμ-
πόριον, ἐκτίσεν τὴν πόλιν Ἀρχάγγελον, ὡς ἐπίνειον τῆς
λευκῆς θαλάσσης, ἐδέχθη πολλοὺς ξένους εἰς τὸ κράτος,
εἰσήγαγε τὴν τυπογραφίαν, ἡλευθέρωσε διὰ παντός τὴν
χώραν ὑπὸ τῶν Τατάρων, ἡτράλισε τὴν κατὰ κτηνί-
νισσας τῆς Σιβηρίας, συνῆψε δὲ καὶ σχέσεις μετὰ τῶν
Γάλλων καὶ Ἀγγλῶν· ὅθεν ἡ Ἐλισάβετ θωπεύουσα τὴν
φιλοτιμίαν τοῦ Ἰωάννου πρῶτη τὴν ἀνεγνώρισεν ὡς αὐ-
τοκράτορα, ἐπεὶτα δὲ ἀλληλοδιαδόχως ὁ Μαξιμι-
λιανὸς τῆς Αὐστρίας, ὁ Εἰρρίκος Δ' τῆς Γαλλίας (1)
καὶ ἄλλοι· ἀλλ' ἐπιστήμως μόνον εἰς τὴν Β'. Αἰκατερίναν
ἐδόθη ὁ τίτλος οὗτος παρὰ τῶν Γάλλων.

Ο Α'. Θεόδωρος, υἱὸς τοῦ Ἰωάννου, ἀπέθι παίγιον
τῆς γυναικοκρατίας διὰ τοῦ Γουδόνοφ, ἀδελφοῦ τῆς συ-
ζύγου του, ὅστις διὰ νὰ ὑπερηρῇ τὴν σκιά ταύτην
τοῦ βασιλείου μέχρι τοῦ θρόνου ἐδολοφόνησε τὸν ἀδελ-
φόν τοῦ βασιλέως Δημήτριον.

Ἐνταῦθα δὲ ἐληξεν ἡ δυναστεία αὕτη τοῦ Ρουρίκ,
ἥτις διαρκέσασα σχεδὸν ὀκτὼ αἰῶνας ἔδωκε 52 ἡγεμό-
νας εἰς τὴν Ῥωσίαν.

Κατ' αὐτὴν τὴν τρίτην περίοδον τῆς Ῥωστικῆς
μοναρχίας παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἀνάμειξις διαφόρων
φυλῶν ἀπετέλεσεν ἀριστοκρατίαν, ἥτις δὲν ἠδύνατο νὰ

(1) Δηλ. Βασιλεὺς, κυριάρχης. Ἡ Σλαβικὴ
ἀναγεννησὶς μεταγράφει πάντοτε τὴν λέξιν βασι-
λεὺς διὰ τῆς λέξεως Τοῦρ. Ὁ Νέστορ εἰς τὰ χρο-
νικὰ τοῦ Τοῦρ ὀνομάζει τὸν Βασιλέα τοῦ Βυζαν-
τίου αὐτὸ δὲ τὸ Βυζάντιον ἐξηκολούθησε ῥωσιστῶς
ὀνομάζεται Τοαριγγράδ δηλ. πόλις τῶν Βασιλέων

(1) Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων σώζεται
χειρόγραφον τοῦ 16 αἰῶνος περὶ τῶν ὑποθέσεων
τῆς ἁρκτου, ἐπιστολὴ δηλ. τοῦ Εἰρρίκου Δ' πρὸς τὸν
Θεόδωρον παρηγοροῦντος μὲν αὐτὸν διὰ τὸν θάνατον
τοῦ Βασιλέως καὶ αὐτοκράτορος πατρὸς τοῦ Ἰωάν-
νου, εὐχαριστικῶν δὲ διότι ἠδύνατο νὰ ἐξακο-
λουθῇ τὰς αὐτὰς πρὸς τὴν Γαλλίαν φιλικὰς σχέ-
σεις καὶ τὸ μεταξὺ ἐμπόριον.